

KONKURENTSIAMET
Estonian Competition Authority

OTSUS

08.10.2008.a nr 5.1-5/08- 036KO

Koondumisele nr 17/2008 Espe Eesti OÜ / AS Univa osa loa andmine

Koondumine

28.07.2008.a esitas Espe Eesti OÜ esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid Espe Eesti OÜ ja AS Univa 10.07.2008.a ettevõtte ostu-müügilepingu (edaspidi Leping). Lepingust tulenevalt omandab Espe Eesti OÜ AS-ilt Univa kõik varad ja kohustused, mis moodustavad Univa ettevõtte ning AS Univa lõpetab oma tegevuse Eestis.

Tehingu tulemusena kuulub AS Univa osa Espe Eesti OÜ valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses, ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 29.07.2008.a ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Koondumise kohta esitati vastuväide ühe koondumise osalise kliendi poolt. Konkurentsiamet saatis vastuväite esitanud ettevõtjale teabenõude ning nimetatud ettevõtja hinnangud käesolevale koondumisele kajastuvad mööblitööstusettevõtjatele saadetud teabenõuete vastuste analüüsis.

Seoses vajadusega teha kindlaks, kas käesolev koondumine võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul KonkS § 22 lg 3 tähenduses, alustati Konkurentsiameti 05.09.2008.a otsusega nr 5.1-5/08-032KO täiendav menetlus vastavalt KonkS § 27 lg 1 punktile 2.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks Espe Eesti OÜ (edaspidi Espe Eesti) ja AS Univa (edaspidi Univa).

Espe Eesti (registrikood 10179224) on Eestis registreeritud äriühing, mis tegeleb polüuretaanvahttoodete (porolooni), täpsemalt polüuretaanvahtplokkide hulгимүүгига

mööblitööstusettevõtjatele ning pehmemööblitööstuses kasutatavate detailide ja materjalide hulгимүүgiga Eestis. Espe Eesti üle omab valitsevat mõju Soomes registreeritud äriühing Espe Oy, mille üle omakorda omab valitsevat mõju Belgia Kuningriigis registreeritud äriühing Recticel S.A/N.V, mis on Recticeli kontserni emaeettevõtjaks. Recticeli kontsern tegeleb poliüuretaanvahttoodete tootmise ja turustamisega Euroopas, Põhja-Ameerikas ja Aasias.

Univa (registrikood 10031600) on Eestis registreeritud äriühing, mis tegeleb poliüuretaanvahttoodete tootmise ja müügiga. Koondumise eelselt omab Univa üle valitsevat mõju Norras registreeritud äriühing Brekke Industrier AS.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonKS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

Ettevõtjate 2007.a käive Eestis oli kokku üle [...] miljoni krooni ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 30 miljonit krooni, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonKS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonKS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Espe Eesti tegeleb poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgiga mööblitööstusettevõtjatele ning pehmemööblitööstuses kasutatavate detailide ja materjalide hulгимүүgiga Eestis. Univa tegeleb poliüuretaanvahttoodete tootmise ja müügiga. Seega tekib kattuvus koondumise osaliste tegevuste vahel poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgi osas Eestis.

Konkurentsiamet on poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgi valdkonda käsitletud ka koondumise nr 13/2007 (*Recticel S.A./N.V. / Espe Oy ja Ewona Oy*) kontrollimisel. Nimetatud koondumisele loa andmise otsuses (13.06.2007.a nr 22-KO) oli Konkurentsiamet seisukohal, et kaubaturu määratlemisel tuleb eristada elastsest ja jäigast poliüuretaanvahust valmistatud tooteid, kuid elastse plokkvahu ja sellest lõigatud toodete (edaspidi poliüuretaanvahttoodete) edasine liigitamine pole antud juhul vajalik. Ka käesoleva koondumise puhul on kaubaturul käibivaks kaubaks poliüuretaanvahttooted.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või

nenedega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

Koondumise osaliste hinnangul oli poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgi kaubaturu maht Eestis 2007.a u 6400 tonni. Esitatud hinnangu vastavust tegelikule olukorrale kinnitab Konkurentsiameti poolt käesoleva koondumise kontrollimiseks läbiviidud kaubaturu analüüs, mille raames koguti andmeid kaubaturul tegutsevatelt ettevõtjatel, st poliüuretaanvahttoodete tootjatel ja hulгимүүjatel. Espe Eesti turuosa poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgi kaubaturul Eestis 2007.a oli koondumise teate kohaselt u [...]%. Espe Eesti enda turuosale kaubaturul lisandub Recticeli kontsernile majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 68 “Koondumise osaliste käibe arvutamise juhend” § 2 lg 12 alusel omistatav käive ja sellest tulenevalt ka turuosa sidusettevõtja AS Wenfom kaudu, mis 2007.a oli [...]%. Univa turuosa poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgi kaubaturul Eestis 2007.a oli koondumise teate kohaselt u [...]%. Koondumise osaliste turuosad kokku poliüuretaanvahttoodete kaubaturul Eestis moodustasid 2007.a [>40]% ning seega on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste turuosad kokku poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgi kaubaturul moodustasid 2007.a [>40]%, mis tähendab, et peale Univa üle valitseva mõju omandamist kuulub Recticeli kontsernile kaubaturul selline käive, mille alusel võib eeldada turgu valitseva seisundi tekkimist. Samas on ettevõtja turupositsiooni hindamisel oluline kindlaks teha, kas ettevõtja saab tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Eestis tegeleb poliüuretaanvahttoodete tootmisega ainult Univa. Lisaks Univale tegelevad Eestis poliüuretaanvahttoodete müügiga Espe Eesti, Recticeli kontserni sidusettevõtja AS Wenfom ning Venemaa FoamLine kontserni toodangut müüv Alpek FL OÜ, mis 2006.a avas lõikamistehase. Eestis asuvad mööblitööstusettevõtjad ostavad poliüuretaanvahttooteid ka otse välismaiste tootjate/hulгимүүjate käest, näiteks Lätist, Leedust, Soomest, Rootsist, Poolast, Saksamaalt ja Iirimaalt.

Käesoleva koondumise kontrollimiseks, konkurentsiolukorra analüüsimiseks ning võimalike probleemide väljaselgitamiseks poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgi kaubaturul saatis Konkurentsiamet ettevõtjatele (mööblitööstusettevõtjatele, s.t koondumise osaliste klientidele, ning poliüuretaanvahttoodete hulгимүүgiga tegelevale ettevõtjatele, st koondumise osaliste konkurentidele) teabenõuded, milles muu hulgas

paluti anda hinnang konkurentsi toimimisele poliüretaanvahttoodete hulгимүүgi kaubaturul, poliüretaanvahttoodete impordivõimalustele ning käesoleva koondumise mõjule konkurentide ja klientide äritegevusele.

Oma vastustes Konkurentsiameti teabenõudele olid mööblitööstusettevõtjad valdavalt seisukohal, et hetkel konkurents poliüretaanvahttoodete hulгимүүgi kaubaturul toimib, v.a üks ettevõtja, kelle hinnangul on juba praegu turul liiga vähe pakkujaid. Samas Espe Eesti ja Univa koondumise mõju kohta konkurentsivolukorrale poliüretaanvahttoodete kaubaturul esitati väga erinevaid seisukohti. 65% küsitletud ettevõtjate arvates on koondumise mõju kaubaturule positiivne või neutraalne. Oma vastustes esitasid ettevõtjad muu hulgas järgmised hinnangud: „Kuna konkurents Eesti turul on toimiv, siis on hinnatõus ebatõenäoline.“; „Käesolev koondumine ei avalda eriti suurt mõju Eesti kaubaturule, kuna suuri tegijaid on ka mujal Baltikumis.“; „Ei usu, et koondumine konkurentsivolukorda kaubaturul oluliselt muudaks.“; „Võimalik, et koondumine aitab tootjatel ka kasumit teenida. Hetkel on kahaneval turul ilmselt liiga palju pakkujaid. Lisaks koonduvatele ettevõtjatele on ju veel Alpek FL OÜ ja A/S Eliza-K, seega turgu valitsevat seisundit ei tohiks tekkida.“; „Ei näe koondumises ohtu, sest alternatiivseid ostuvõimalusi on piisavalt. Hindu aitavad kontrolli all hoida alternatiivsed pakkumised Venemaa, Leedu ja Poola prolooonitehastelt.“

Koondumisega seonduvate negatiivsete argumentidena toodi välja peamiselt kolm asjaolu:

- juba toimunud ja koondumise järgselt potentsiaalselt toimuv poliüretaanvahttoodete hinnatõus;
- valikuvõimaluste vähenemine, st turule jääb vähem pakkujaid;
- poliüretaanvahttoodete impordimise keerukus, sest sellega kaasnevad suured transpordikulud ja pikem tarneaeg.

Poliüretaanvaht on naftakeemiatoodete baasil valmistatav materjal. Peamised poliüretaanvahu valmistamiseks kasutatavad toorained on tolueen (TDI 80) ja poliüol, mis moodustavad 95% materjali kogukuludest ja 75% poliüretaanvahttoodete müügihinnast. Seega mõjutavad muutused tooraine hinnas otseselt poliüretaanvahu ja sellest valmistatud toodete hindu. Recticeli kontserni esindaja esitas Konkurentsiametile muu hulgas graafilised materjalid tolueeni ja poliüoli hindade liikumise kohta aastatel 2006 – 2008 (hindu on võimalik avalikult jälgida ICIS LOR-i poolt avaldatava indeksi kaudu). Nimetatud perioodi jooksul on poliüoli hind tõusnud 30% võrra ja tolueeni hind kaks korda.

Koondumise teate esitaja väitel puuduvad poliüretaanvahttooteid tootvatel ettevõtjatel võimalused tooraine hinna mõjutamiseks, kuna tarnijateks on suured ülemaailmsed tegevust omavad keemiatööstusettevõtjad ning ühte poliüretaanvahu valmistamiseks kasutatavat toorainet, nimelt poliüoli, saab kasutada ka teistel kasutuseladel. Recticeli kontserni esindaja kinnitusele ületab poliüretaanvahu toorainete puhul nõudlus pakkumise ning isegi Recticeli kontsernil, mis on Euroopas üheks olulisemaks poliüretaanvahttoodete tootjaks, puuduvad võimalused hinna üle läbi rääkida, kuna hinna mittedobimise korral suunatakse tarne lihtsalt mõnele konkurendile.

Lisaks Recticeli kontserni tütarettevõtjale Espe Eesti ja sidusettevõtjale AS Wenfom, Univale ning Venemaa FoamLine kontserni toodangut lõikavale ja müüvale Alpek FL

OÜ-le (turuosa [...]%) müüvad oma toodangut Eesti ettevõtjatele British Vita kontserni kuuluv Leedu äriühing UAB Vita Baltic (turuosa [...]%), Läti äriühing A/S Eliza-K (turuosa [...]%), USA Carpenteri kontserni Rootsisis asuv tütarettevõtja Carpenter Sweden AB (turuosa [...]%), Poola äriühing Organica S.A., Iirimaa äriühing Kayfoam ning väiksemal määral veel mõned välismaal asuvad tootjad.

Küsitletud mööblitööstusettevõtjatest rohkem kui pooled ostavad poliüuretaanvahttooteid ka otse välismaal asuvatelt tootjatelt, mis juba iseenesest näitab, et import on arvestatav alternatiiv Eestis tegutsevate hulgimüüjatele. Kuigi mõned ettevõtjad olid oma vastustes sesiukohal, et välismaalt ostmine ei ole otstarbekas suuremate transpordikulude tõttu, oli suurem osa küsitletud mööblitööstusettevõtjatest arvamusel, et vähemalt Läti äriühingult A/S Eliza-K poliüuretaanvahttoodete ostmine on teostatav ilma suuremate lisakuludeta. Üks vastanud ettevõtjatest märkis koguni, et A/S Eliza-K on juba aastaid olnud tema peamiseks tarnijaks, kuna pakub nii rahaliselt kui logistiliselt kõige soodsamaid tingimusi. Veel selgus vastustest, et majanduslikult otstarbekas on kaugemalt importida kõrgema kvaliteediga või erinõuetele vastavaid poliüuretaanvahttooteid.

Samas koondumise järgsete kontserni-siseste ümberkorralduste tulemusel suurendatakse Recticeli kontserni esindaja kinnitusele Univa tootmismahtu, mis tähendab, et suureneb ka klientide võimalus osta Eestis toodetud poliüuretaanvahttooteid. Käesoleval hetkel ei kasuta Univa kogu oma tootmisvõimsust ning seda tugeva konkurentsi tõttu kaubaturul, mis ei ole võimaldanud müügimahtusid suurendada. Oluline on Univa puhul märkida ka asjaolu, et [...].

Koondumise osaliste konkurendid, st nii Eestis tegutsev Alpek FL OÜ kui ka välismaised tootjad ja hulgimüüjad, kellele Konkurentsiamet saatis taotlused teabe saamiseks, olid oma vastustes seisukohal, et käesolev koondumine on pigem positiivne ja vajalik ning ühtegi negatiivset argumenti ei esitanud. Üks vastanud ettevõtjatest märkis, et isegi pärast Espe Eesti ja Univa koondumist on Eesti jätkuvalt üks suurima konkurentsiga turge maailmas, kus on esindatud neli suurt kontserni (British Vita, Recticel, FoamLine ja Carpenter Co.).

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesolev koondumine ei mõjuta märkimisväärselt konkurentsiolukorda poliüuretaanvahttoodete hulgimüügi kaubaturul Eestis, sest ka koondumise järgselt tegutsevad kaubaturul mitmed majanduslikult ja finantsiliselt tugevad ning suuri tootmisvõimsusi omavad ettevõtjad. Eespool kirjeldatud olukord kaubaturul ei anna alust arvata, et koondumise osaliste positsioon võimaldaks neil tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Arvestades kaubaturul koondumise osaliste konkurentide arvu, nende finantsjõudu ja suuri tootmisvõimsusi, kaubaturgudele sisenemisbarjääride puudumist ja kaubaturgude struktuuri, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba Espe Eesti OÜ / AS Univa osa koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti 08.10.2008.a otsuse nr 5.1-5/08-036KO ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Külliki Lugenberg/ 17.10.2008.a